

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: РЕАЛІЇ Й МАЙБУТНЄ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

(до Всеукраїнського фестивалю науки)

Scientific and Methodological Principles
of Information and Analytical Support of the
Digital Transformation of Education and Pedagogics
Under Martial Law Conditions

(to the All-Ukrainian Science Festival)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ (ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ) КРУГЛОГО СТОЛУ

Collection of Materials and Abstracts
of Reports of the Round Table

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ВІДДІЛ НАУКОВОГО ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО
СУПРОВОДУ ОСВІТИ

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА:
РЕАЛІЇ Й МАЙБУТНЄ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ**

(до Всеукраїнського фестивалю науки)

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ (ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ)
КРУГЛОГО СТОЛУ**

Вінниця
«ТВОРИ»
2024

УДК 37:004:002](477):355.01(082)

H34

Рекомендовано до друку засіданням вченої ради
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
(Протокол № 7 від 28.06.2024 року)

Рецензенти:

СМОРЖЕВСЬКА Оксана Олександрівна кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЮДА Лариса Анатоліївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

H34 **Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації суспільства: реалії й майбутнє освіти, педагогіки і психології (до Всеукраїнського фестивалю науки):** збірник матеріалів (тез доповідей) круглого столу відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [ред. кол. : М. Л. Ростока (голова, упоряд.); Я. В. Пилипчук, Т. С. Бондаренко, Т. В. Симоненко, Т. І. Годецька, Ю. А. Кравченко, О. В. Углова]. Вінниця: ТВОРИ, 2024. 92 с. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741308>.

ISBN 978-966-949-460-3

ORCID: [0009-0008-7742-7906](https://orcid.org/0009-0008-7742-7906)

Збірник матеріалів (тез доповідей) круглого столу «Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації суспільства: реалії й майбутнє освіти, педагогіки і психології» присвячено Всеукраїнському фестивалю науки, що відбувся 15 травня 2024 року в змішаному форматі, містить тези доповідей учасників та основні організаційні документи заходу. Тематику публікацій розміщено за розділами відповідно до зазначених у програмі напрямів. Круглий стіл має трансдисциплінарний характер, тобто є інтеграційним, єднає науковців, освітян-практиків, бібліотечних працівників, здобувачів наукових ступенів та здобувачів вищої освіти з різних регіонів України з різних закладів освіти й наукових інституцій НАПН України: Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти НАПН України», Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України та ін. У наукових працях відображено актуальні проблеми розвитку процесів цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології, розкрито основні ідеї, проміжні та кінцеві результати наукових досліджень учасників круглого столу, що сприятиме активному обміну досвідом й застосуванню позитивних результатів презентованих досліджень у системі освіти України.

У збірнику висвітлено поточні результати планових прикладних наукових досліджень відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, таких як «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025, аналітико-синтетичний етап), «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди» (2024–2025, теоретико-аналітичний етап).

Матеріали круглого столу можуть бути корисними для здобувачів наукової освіти та наукових ступенів і вчених звань, науковців, наукових працівників і викладачів освітніх закладів різного рівня організації, здобувачів вищої освіти та всіх тих, хто цікавиться проблематикою цифрових процесів у науково-освітньому просторі.

За порушення норм академічної доброчесності й етичних вимог до подання результатів наукових досліджень, за релевантність і достовірність змісту та поданих інформаційних даних у тезах доповідей на засадах чинного законодавства відповідальність несуть автори тез доповідей.

УДК 37:004:002](477):355.01(082)

H 34

© ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2024

© ТВОРИ, 2024

© Автори, 2024

ISBN 978-966-949-460-3

National Academy of Educational Sciences of Ukraine
Department of Philosophy of Education, General and Preschool Pedagogy
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine
Department of Scientific Information and Analytical
Support of Education

Scientific and Methodological Principles of Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Society: Realities and Future of Education, Pedagogy and Psychology

(to the All-Ukrainian Science Festival)

Collection of Materials and Abstracts
of Reports of the Round Table

Vinnytsia
«TVORY»
2024

UDC 37:004:002](477):355.01(082)
N 34

Recommended for publication by a meeting of the academic council
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine
(Protocol No. 7 dated June 28, 2024)

Reviewers:

SMORZHEVSKA Oksana Ph. D (in History), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Contemporary History of Ukraine at Taras Shevchenko National University of Kyiv.

YUDA Larysa Ph. D in Education (Pedagogy), Associate Professor of the Department of History of Ukraine, Archeology and Local History T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium».

N 34 Scientific and Methodological Principles of Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Society: Realities and Future of Education, Pedagogy and Psychology (to the All-Ukrainian Science Festival): Collection of Materials and Abstracts of Reports of the Round Table of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine; [editorial board: M. L. Rostoka (chair, compiler); Y. V. Pylypchuk, T. S. Bondarenko, T. V. Simonenko, T. I. Godetska, Y. A. Kravchenko, O. V. Uglova]. Vinnytsia : TVORY, 2024. 92 p. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741308>.

ISBN 978-966-949-460-3

ORCID: [0009-0008-7742-7906](https://orcid.org/0009-0008-7742-7906)

The collection of materials (abstracts) of the round table «Scientific and Methodological Foundations of Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Society: Realities and Future of Education, Pedagogy and Psychology» is dedicated to the All-Ukrainian Festival of Science, held on May 15, 2024 in a mixed format, contains abstracts of the participants' reports and the main organizational documents of the event. The topics of the publications are organized by sections in accordance with the directions indicated in the program. The roundtable is transdisciplinary in nature, i.e., integrative, bringing together scientists, practicing educators, librarians, degree candidates and higher education students from different regions of Ukraine from different educational institutions and research institutions of the NAES of Ukraine: V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, State Higher Educational Institution «University of Educational Management of the NAES of Ukraine»; Ivan Ziayun Institute of Pedagogical and Adult Education of the NAES of Ukraine, etc. The scientific papers highlight the current problems of the development of digital transformation of education, pedagogy and psychology; the main ideas, intermediate and final results of the research of the roundtable participants are revealed, which will facilitate the active exchange of experience and application of the positive results of the presented research in the Ukrainian education system.

The collection contains the current results of the planned applied research of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, such as: «Information and analytical support of digital transformation of education and pedagogy: domestic and foreign experience» (2023-2025, analytical and synthetic stage), «Information and analytical support of psychological science in the war and post-war periods» (2024-2025, theoretical and analytical stage).

The materials of the roundtable may be useful for applicants for scientific education and academic degrees and academic titles, scientists, researchers and teachers of educational institutions of various levels of organization, higher education applicants and all those interested in the problems of digital processes in the scientific and educational space.

The authors of abstracts are responsible for violation of the norms of academic integrity and ethical requirements for the presentation of research results, for the relevance and accuracy of the content and information provided in the abstracts on the basis of current legislation.

UDC 37:004:002](477):355.01(082)
N 34

© V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine, 2024

© TVORY, 2024

© Authors of abstracts of reports, 2024

ISBN 978-966-949-460-3

ЗМІСТ	
ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДИРЕКТОРА ДНПБ УКРАЇНИ ІМ. В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	7
ТЕНДЕНЦІЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ	9
ГЕРМАК Ольга Леонідівна Цифрова платформа як ключовий інструмент забезпечення професійної підготовки робітничих кадрів.....	9
ГОДЕЦЬКА Тетяна Іванівна Технології DeVisu як інструмент інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти.....	13
КРАВЧЕНКО Юлія Анатоліївна Ключові аспекти цифрової трансформації професійної (професійно-технічної) освіти.....	18
ЛУЧАНІНОВА Ольга Петрівна Цифрова педагогіка як ціннісний аспект цифрової трансформації університету.....	21
РОЛЬ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНІХ СЕРЕДОВИЩ	29
БІЛИК Надія Іванівна Розвиток наукового потенціалу педагога в інноваційному середовищі академії неперервної освіти...	29
БОНДАРЕНКО Тетяна Сергіївна Міжнародні комунікації у системі трансферу знань: досвід проектно-грантової діяльності у сфері освіти.....	34
РОСТОКА Марина Львівна Дослідницький доробок відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.....	39
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ, НАУКОВИХ УСТАНОВ, ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК	48
ВАРАКСІНА Наталія Володимирівна Використання інноваційних технологій у цифровому просторі закладів вищої освіти.....	48
ГУРАЛЮК Андрій Георгійович Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.....	52
КОЛОМОЄЦЬ Галина Анатоліївна, МАЛЕЧКО Тетяна Анатоліївна Військово-патріотичне виховання учнівської молоді в цифровому просторі (на прикладі військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)).....	55
РЕБРИНА Андрій Анатолійович Використання інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту (на прикладі інформаційно-комунікаційної системи «активні парки»).....	59
РЕБРИНА Марина Василівна Особливості використання цифрових технологій у графічному дизайні.....	63
ШУЛЬГА Людмила Миколаївна Маршрутизатор: новий формат навчально-методичного забезпечення в умовах викликів.....	66

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	71
КАЛЮЖНА Євгенія Миколаївна, ДУМАНОВСЬКА Світлана Володимирівна Психологічні особливості емоційного вигорання батьків у період війни.....	71
КОВАЛЕНКО Інна Едуардівна Інформаційно-аналітичний супровід розвитку резильєнтності освітян в умовах воєнного стану.....	77
ПИЛИПЧУК Ярослав Валентинович Джерельна база забезпечення діяльності військових психологів у ЗСУ.....	81
УГЛОВА Ольга Віталіївна Сучасний стан інформаційно-аналітичного супроводу підготовки психологів у системі української освіти.....	85
АВТОРИ ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ.....	91

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Психологічні особливості емоційного вигорання батьків у період війни

КАЛЮЖНА Євгенія Миколаївна¹⁵

orcid.org/0000-0003-0735-2247

y.kaliuzhna@kubg.edu.ua

ДУМАНОВСЬКА Світлана Володимирівна¹⁶

<https://orcid.org/0009-0002-9369-0735>

svdumanovska.fpsrso23m@kubg.edu.ua

Анотація. Розкрито актуальність проблеми емоційного вигорання у батьківстві в умовах війни. Окреслено поняття емоційного вигорання та батьківського емоційного вигорання. Узагальнено чинники, що впливають на розвиток батьківського емоційного вигорання на глобальному рівні, рівні сім'ї та особистісному рівні. Визначено психологічні особливості батьківського емоційного вигорання під впливом війни в Україні.

Ключові слова: емоційне вигорання, батьківство, війна, стрес.

Psychological Features of Emotional Burnout of Parents During the War

KALIUZHNA Yevheniia, DUMANOVSKA Svitlana

Abstract. In the theses, the relevance of the problem of parental emotional burnout in the context of the ongoing war is revealed. The concepts of emotional burnout and parental emotional burnout are outlined. Factors influencing the development of parental emotional burnout at the global level, family level, and personal level are summarized. The psychological characteristics of parental emotional burnout under the influence of the war in Ukraine are determined.

Keywords: Emotional Burnout, Parenthood, War, Stress.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Батьківство є однією з найважливіших місій у житті дорослої людини. Це безцінний дар, що наповнює життя сенсом і радістю, можливість дарувати увагу й підтримку, передавати власні цінності, а також відчувати власну значимість у житті іншої людини.

Разом із тим батьківські обов'язки є надзвичайно складними та відповідальними, вони потребують від батьків багато сил та енергії.

¹⁵ ©КАЛЮЖНА Євгенія Миколаївна (KALIUZHNA Yevheniia,

¹⁶ ©ДУМАНОВСЬКА Світлана Володимирівна (DUMANOVSKA Svitlana

Важко переоцінити вплив батьків на розвиток та психологічний стан дитини.

Нині українські батьки стикнулися з безпрецедентним викликом – війною в нашій країні. Тривалий емоційний стрес, зумовлений війною, впливає на батьківсько-дитячі стосунки і може призвести до емоційного вигорання батьків. Зазначене вище актуалізує необхідність подальшого дослідження феномену емоційного вигорання у батьківстві та пошуку шляхів його запобігання та подолання.

Метою цієї роботи є спроба теоретично дослідити батьківське емоційне вигорання в період війни. Для досягнення поставленої мети виокремлено завдання: окреслити поняття батьківського емоційного вигорання, узагальнити чинники та психологічні особливості батьківського емоційного вигорання в умовах війни в Україні. Методами дослідження є описовий, теоретичний аналіз та узагальнення.

II. Виклад основного матеріалу

Початково поняття «вигорання» було тісно пов'язане з професійною сферою і висвітлювало проблеми емоційного та фізичного вигорання на роботі. Проте з розвитком досліджень і розумінням психологічної рівноваги термін «вигорання» вийшов за межі робочого середовища та охопив інші аспекти людського життя, зокрема сферу батьківства.

К. Масляч розглядає емоційне вигорання як стан фізичного, психічного й емоційного виснаження, зумовленого тривалим перебуванням в емоційно перевантажених ситуаціях спілкування [3]. Структуру емоційного вигорання формують три ключові компоненти: емоційне виснаження, деперсоналізація і зниження мотивації [8].

Найбільший внесок у дослідження батьківського емоційного вигорання здійснили бельгійські вчені І. Роскам та М. Миколайжак. Науковицями адаптовано трикомпонентну модель К. Масляч (виснаження, деперсоналізація, редукція особистих досягнень) щодо контексту батьківського вигорання з

властивими йому особливостями. Згідно з їхніми дослідженнями вигорання в батьків є особливим синдромом, що розвивається у матерів та батьків під впливом тривалого стресу, пов'язаного з батьківством. Це явище охоплює такі аспекти: надмірне виснаження внаслідок виконання батьківських обов'язків, емоційне віддалення від дитини та сумніви у своїй здатності бути хорошим батьком [5].

Батьківство може бути одним з найскладніших обов'язків, що потребує високої емоційної участі, багатьох фізичних і фінансових ресурсів. Бажання дати дитині «все найкраще» робить стресовими щоденні та більш глобальні вибори, пов'язані з дітьми: як виростити дитину здоровою, чим годувати, де навчати, як розвивати свою дитину, а тривога за її майбутнє створює додатковий тиск.

Опрацювання зарубіжної літератури дало змогу виокремити чинники ризику, що можуть спричинити батьківське емоційне вигорання: хронічні захворювання дитини, відсутність соціальної та сімейної підтримки, високі вимоги соціуму до батьків, подружні конфлікти та розбіжності у поглядах на виховання дитини, відсутність чи слабкі навички керувати своїми емоціями та перфекціонізм, орієнтований на дитину [1, 2, 4, 6].

Міжкультурне дослідження, проведене І. Роскам в 42 країнах, показало, що основними чинниками ризику для вигорання батьків є відсутність підтримки від сім'ї та високі вимоги суспільства до батьків, зокрема очікування, що батьки можуть контролювати фізичний, емоційний, інтелектуальний та соціальний розвиток дитини, а також мінімізувати будь-які ризики для неї. Автори далі показали, що вигорання батьків є поширеним явищем у більшості країн світу, з особливо високою поширеністю в країнах й індивідуалістичними культурними цінностями та тенденцією до інтенсивного батьківства [4].

І. Сухіна вивчала особистісні риси батьків дітей із особливими освітніми потребами, що впливають на розвиток емоційного вигорання. Її дослідження показали, що основними чинниками розвитку емоційного вигорання є [9]:

– темпераментні особливості (підвищений рівень нейротизму та емоційної реактивності; нестабільність емоцій; тривожність; інтровертованість; толерантність до невизначеності);

– особистісні риси (зовнішній локус контролю; негативне оцінювання власної ефективності; відсутність самоповаги; низький рівень саморегуляції; неспроможність подолати стрес; високий рівень амбіційності, агресивність, нетерплячість; патологічна зануреність у сімейне життя).

Українські батьки стикаються з чинниками стресу на глобальному рівні, такими як економічна і політична нестабільність, підвищення вартості життя та зниження його рівня, високий рівень безробіття в країні. Окремим викликом для багатьох сімей стало забезпечення для своїх дітей онлайн-навчання, яке стало звичною реальією життя спочатку під час Covid-2019, а тепер під час військової агресії. Необхідність бути в ролі педагога для своєї дитини, поєднання дистанційного навчання з роботою та побутом стало для багатьох батьків непростим завданням, яке може призводити до втоми та виснаження.

Сьогодні українські батьки відчують страх за свою безпеку та безпеку своїх дітей, стикаються зі смертю близьких і колег, травмивними подіями, переживають розділення сім'ї, переїзди та втрату дому, мають хвилювання за майбутнє, переживають страх і невизначеність, мусять приймати тяжкі доленосні рішення. Ці чинники різко негативно впливають на психологічне самопочуття батьків, забирають дуже багато енергії, що може призвести до емоційного вигорання [10, 11].

У ЗМІ для визначення впливу війни на людину широко використовують неофіційний термін «емоційне вигорання особистості під час війни» [10, с. 146]. Зокрема, Н. Яцук та О. Федорова наводять дані, що станом на 2023 рік 73% громадян України перебували у стані емоційного вигорання на тлі хронічного стресу, спричиненого війною [12].

Вважаємо важливим окремо виокремити чинник впливу війни на збільшення обов'язків та рольового репертуару сучасної матері. На додачу до своїх звичних ролей сучасні українки мусять при звичаюватися до ролей мами-біженки, мами-вимушеної переселенки, мами-емігрантки, мами-дружини військовослужбовця. Суспільство очікує від матері важливої функції – турботи за збереження генофонду нації, дітей. Мами-дружини військовослужбовців

несуть на собі всі родинні обов'язки, разом із тим відчуваючи постійну емоційну напругу і тривогу [7].

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Нині застосування терміна «емоційне вигорання» вийшло за межі професійного середовища та широко використовується в інших сферах, зокрема у батьківстві. Явище батьківського емоційного вигорання містить такі аспекти: надмірне виснаження внаслідок виконання батьківських обов'язків, емоційне віддалення від дитини та сумніви у своїй здатності бути хорошим батьком чи матір'ю. Чинниками, що впливають на батьківське емоційне вигорання, є:

– на глобальному рівні – економічна й політична нестабільність, підвищення вартості життя та зниження його рівня, високий рівень безробіття в країні, високі вимоги суспільства до батьків та ін.;

– на рівні сім'ї – хронічні захворювання дитини, відсутність сімейної підтримки, подружні конфлікти та розбіжності у поглядах на виховання дитини тощо;

– на особистісному рівні – наявність певних особистісних і темпераментних рис, що підвищують ризик розвитку вигорання (зокрема тривожність, високий рівень нейротизму, амбіційності, перфекціонізму, занижене самооцінювання, низький рівень саморегуляції та ін.). Війна в Україні є потужним стресором, який призводить до емоційного виснаження, погіршення самопочуття, психосоматичних проявів у батьківстві, що може впливати на виконання батьківських обов'язків та бути загрозою психологічному стану дитини.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробленні програми психологічної профілактики емоційного вигорання батьків.

Бібліографія:

1. Favez N., Max A., Bader M., Tissot H. When not Teaming up Puts Parents at Risk: Coparenting and Parental Burnout in Dual-Parent Heterosexual Families in Switzerland. *Fam. Process.* 2022. Vol. 62. P. 272–286. DOI: <https://doi.org/10.1111/famp.12777>.
2. Lin G.-X., Szczygieł D., Piotrowski K. Child-oriented Perfectionism and Parental Burnout: The Moderating Role of Parents' Emotional Intelligence. In: *Personality and Individual Differences.* 2022. Vol. 198. P. 111805.

3. Maslach C., Goldberg J. Prevention of burnout: New Perspectives. *Applied and Preventive Psychology*. 1998. Vol. 7. P. 63–74.
4. Roskam I., Aguiar J., Akgun E., Arikian G., Artavia M., Avalosse H., et al. Parental Burnout Around the Globe: a 42-country study. *Affect. Sci.* 2021. Vol. 2. P. 58–79. DOI: <https://doi.org/10.1007/s42761-020-00028-4>.
5. Roskam I., Raes M.-E., and Mikolajczak M. Exhausted Parents: Development and Preliminary Validation of the Parental Burnout Inventory. *Front. Psychol.* 2017. Vol. 8:163. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00163>.
6. Wauters A., Vervoort T., Dhondt K., Soenens B., Vansteenkiste M., Morbée S., et al. Mental Health Outcomes Among Parents Of Children with a Chronic Disease During the Covid-19 Pandemic: the role of Parental Burn-Out. *J. Pediatr. Psychol.* 2022. Vol. 47. P. 420–431. DOI: <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsab129>.
7. Вплив війни на можливості жінок: результати дослідження. 2023. URL: <https://cedos.org.ua/vplyv-vijny-na-mozhlyvosti-zhinok>.
8. Рагріна Ж. М., Репетун А. К. Проблема професійного вигорання викладачів закладів вищої освіти в умовах сьогодення. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)* : зб. матеріалів 4-й міжнар. наук.-практ. конф. (23–24 лют. 2023 р.). Запоріжжя : ЗДМУ, 2023. С. 75–76.
9. Сухіна І. Емоційне вигорання у батьків дітей з особливими освітніми потребами: реалії та шляхи подолання. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. Вип. 17. 2020. С. 220–235.
10. Павелків Р. Синдром емоційного вигорання викладачів закладів вищої освіти в умовах військової агресії Росії проти України. *Збірник наукових праць РДГУ*. Вип. 20. 2023. С. 144–153. DOI: <https://doi.org/10.35619/praprv.v1i20.334>.
11. Збродська І. Феномен батьківського вигорання як предмет психологічного дослідження. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2020. Вип. 12(57). С. 38–52. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2020.12\(57\).04](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2020.12(57).04).
12. Яцук Н., Федорова О. Емоційне вигорання як наслідок стресу на роботі та сучасні засоби боротьби із ним. *Scientific Collection «InterConf»*, Вип. 140. 2023. С. 364–370. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/2201/2230>.